

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยีและการสื่อสารที่รวดเร็ว ก่อให้เกิดการแข่งขันด้านคุณภาพและการปรับตัวในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวัน คุณภาพเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการและผลการดำเนินงานทุกอย่าง เนื่องจากคุณภาพทำให้ได้เปรียบคู่แข่ง มีผลผลิตหรือการบริการมีความเป็นไปตามมาตรฐาน หรือข้อกำหนด และสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า ทุกองค์กรทางสังคมจึงมีกระบวนการบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณภาพด้านผลิตภัณฑ์ และการบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความเป็นสากล เป็นที่ยอมรับ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน โดยการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขนั้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546) การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นคุณภาพและเป็นระบบ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547) โดยมีกระบวนการดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์กัน 3 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ (จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ, 2556)

จากผลการติดตามการดำเนินงาน และสถานการณ์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ของการศึกษาระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2558 และคณะกรรมการการศึกษาขั้นสูง การปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (2559) ได้สรุปไว้ในรายงาน เรื่อง “แผนปฏิรูปเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก” ระบุว่า การประเมินคุณภาพการศึกษา ทั้งในส่วนของหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กำหนดไว้ คือ ไม่สอดคล้องและส่งเสริมสอดคล้องกับความมุ่งหมาย หลักการและแนวทางจัดการศึกษา ตลอดจนบริบทในการจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างกัน

และยิ่งไปกว่านั้นผลของการประเมินยังไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานของสถานศึกษา เหล่านั้น ในทางตรงข้ามกลับทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ ความไม่สอดคล้องกันของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และระบบประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ภาระงานและความพร้อมของบุคลากร ภาระด้านงบประมาณ ภาระงานด้านเอกสาร และ คุณภาพของผู้ประเมิน (นเรศ สถิตยพงศ์, 2561: 349-350)

จากผลการติดตามการดำเนินงานและสถานการณ์ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (สมศ.) ของการศึกษาระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2558 ของคณะกรรมการธิการ ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (2559) ได้สรุปไว้ใน รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษาสภาขับเคลื่อนการปฏิรูป ประเทศ เรื่อง “แผนปฏิรูปเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและ การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก” ระบุว่า การประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งในส่วนหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมิน ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กำหนดไว้ คือ ไม่สอดคล้องและส่งเสริม สอดคล้องกับความมุ่งหมาย หลักการและแนวทางจัดการศึกษา ตลอดจนบริบทในการจัดการศึกษาที่มี ความแตกต่างกัน และยิ่งไปกว่านั้นผลของการประเมินยังไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐาน ของสถานศึกษาเหล่านั้น ในทางตรงข้ามกลับทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ 1) ความไม่สอดคล้องกันของ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และระบบประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก 2) ภาระงาน และความพร้อมของบุคลากร กล่าวคือ บุคลากรของสถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจใน ระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในและประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก และขาดทัศนคติที่ดีต่อ การประเมินอันเนื่องมาจากภาระงานที่เพิ่มขึ้น จากกระบวนการประกันและประเมินคุณภาพการศึกษา 3) ภาระด้านงบประมาณ คือ การใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากสำหรับการจัดเตรียมเอกสารหลักฐาน การจ้างผู้ประเมิน และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่สืบเนื่องมาจากการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และ การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก 4) ภาระงานด้านเอกสาร สถานศึกษาต้องจัดเตรียมเอกสาร ต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักฐานของการรายงานและการตรวจรับการประเมิน และ 5) คุณภาพของผู้ประเมิน ผู้ประเมินไม่เข้าใจในเรื่องพัฒนาการ บริบท หลักการและจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา และผู้ประเมินบางท่านขาดความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์ที่ต้องประเมิน หรือมีความรู้ ที่ไม่ทันต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป (นเรศ สถิตยพงศ์, 2561 : 349-350)

ปัญหาดังกล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2561 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก หน้า 3 เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2561 โดยให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบ ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีกลไก

การควบคุม ตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนา และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่า สถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงาน ที่กำกับดูแล และให้สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการ ดังนี้ 1) จัดให้มีระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อเป็นกลไกควบคุม ตรวจสอบการศึกษาของสถานศึกษา ให้เกิดการพัฒนา และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สังคม ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ได้แก่ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ จำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ประเมินและ ตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ ภายในสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม ติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา และนำผลการติดตามไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนา จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) พัฒนาสถานศึกษาตามคำแนะนำอย่างต่อเนื่อง และให้ความร่วมมือกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561ก : 37-42)

การดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนราชานุบาลที่ผ่านมา โรงเรียนเป็นหนึ่งใน สถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนาสู่มาตรฐานสากล มีกระบวนการจัดการเรียนรู้เทียบเคียงมาตรฐานสากล และมีกระบวนการบริหารและการจัดการคุณภาพของสถานศึกษาด้วยระบบคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ สภาพปัญหา การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจอย่างชัดเจน ดำเนินการพัฒนางานวิชาการ ที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาโดยเชื่อมโยงกับชีวิตจริง จัดทำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพ จัดสภาพแวดล้อม ทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ และการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ด้านกระบวนการจัด การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนดำเนินงานโครงการและกิจกรรมที่หลากหลาย จัดการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริงเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง และคงทนตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ของหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ บริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก เพื่อให้ได้รักการเรียนรู้และเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยมีชุมชน

แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำข้อมูลมาร่วมพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ และสอนตามแผน และมีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จากการรวบรวม สรุปปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาสู่มาตรฐานสากล โดยการสังเคราะห์จากรายงานประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2559 และรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ด้านการศึกษา พบว่า ผลการประเมิน คุณภาพการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เช่น คะแนนสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของโรงเรียน พบว่า 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ผ่านเกณฑ์ไม่ถึงร้อยละ 55 ส่งผลให้โรงเรียนต้องปรับปรุงกระบวนการบริหารและ การจัดการคุณภาพ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและให้นักเรียน มีผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และจากข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษา พบว่า สถานศึกษาควร พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ศิลปะ และภาษาต่างประเทศให้สูงขึ้น และควรวางแผนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยวิธีการ ที่หลากหลาย ควรสร้างความร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน การส่งเสริมให้มีการ จัดหาวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมชุมนุม และควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ซึ่งมีอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์พร้อมอยู่แล้วให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ ของนักเรียนมากยิ่งขึ้น (โรงเรียนราชานุบาล, 2560)

การพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและยกระดับคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีแนวทางการบริหารจัดการ หรือกระบวนการที่กำหนดวิธี ปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนที่ชัดเจนและปฏิบัติได้จริง โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งปัจจุบันรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อยกระดับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีหลากหลาย รูปแบบ แต่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการ หรือสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน ในแต่ละชุมชนได้ เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน ทั้งด้านงบประมาณและบุคลากร รวมทั้งความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษา และการสนับสนุนจากชุมชนในเขตพื้นที่บริการ และการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัด (สำนักทดสอบ ทางการศึกษา, 2554)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาภายใน เพื่อให้โรงเรียนราชานุบาลมีรอบทิศทางในการพัฒนาการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในที่สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียนและชุมชน และแนวทางการดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาตามประกาศกฎกระทรวง โดยเห็นว่าแนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นวิธีการบริหารที่มุ่งเน้นการวางแผนการดำเนินงาน การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อให้กระบวนการ

ดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ และมีการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ผลสำเร็จของการดำเนินงานวัดจากตัวบ่งชี้ผลการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ ซึ่งแนวคิดการบริหารดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาบูรณาการร่วมกับแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามประกาศ กฎกระทรวง และมาตรฐานการศึกษาในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนราชานุบาล เพื่อให้การดำเนินงานบริหารจัดการนำไปสู่พัฒนา คุณภาพการศึกษา และคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีคำถาม ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นอย่างไร
2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นอย่างไร
3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล และตัวแปรที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1. ชั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดย

1.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1.2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.2.1 แหล่งข้อมูลด้านเอกสาร ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ นโยบายการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน กระบวนการประกันคุณภาพภายใน ตามแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาและแนวคิดหลักการบริหารที่เป็นกระบวนการ PDCA กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 แนวคิดและทฤษฎีการบริหารคุณภาพสถานศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีเชิงระบบแบบเปิด (Open system theory) แนวคิดทรัพยากรการบริหารจัดการ แนวคิดการบริหารคุณภาพโดยรวม (Total quality management : TQM) และแนวคิดการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (RBM) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยกำหนดเกณฑ์การเลือกไว้ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์สอนด้านการประกันคุณภาพการศึกษา การบริหารการศึกษา และ/หรือเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และ/หรือการบริหารจัดการศึกษา ไม่ต่ำกว่า 3-5 ปี และมีความเต็มใจให้ความคิดเห็นในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1.3 ตัวแปรที่ศึกษา คือ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2. ขั้นที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1.1 ออกแบบและยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) มาตรฐานการศึกษา 4) กระบวนการ 5) ผลลัพธ์ และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ

2.1.2 ตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.2.1 แหล่งข้อมูล คือ นำข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากขั้นที่ 1 มาออกแบบและยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ สำหรับตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์สอนด้านการประกันคุณภาพการศึกษา การบริหารการศึกษา และ/หรือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และ/หรือการบริหารจัดการศึกษา ไม่ต่ำกว่า 3-5 ปี และมีความเต็มใจให้ความคิดเห็นในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2.3 ตัวแปรที่ศึกษา

2.3.1 ร่างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2.3.2 ผลการตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ตอนที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1

1. ขอบเขตเนื้อหา คือ ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1 ได้แก่

1.1 ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562

1.2 ผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562

1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษา ปีการศึกษา 2562

1.4 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครู และโรงเรียนราชานุบาล

1.5 ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ (พ.ศ. 2559-ปัจจุบัน)

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 87 คน ซึ่งเป็นกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนราชานุบาล และคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2562 จำนวน 5 คน ทั้งหมดได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

3. ตัวแปรที่ศึกษา คือ

3.1 ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562

3.2 ผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562

3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษา ปีการศึกษา 2562

3.4 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครู และโรงเรียนราชานุบาล

3.5 ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ (พ.ศ. 2559-ปัจจุบัน)

ตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1. ขอบเขตเนื้อหา คือ ศึกษาการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ใน 4 มิติ ได้แก่ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม และความเป็นประโยชน์

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 87 คน ซึ่งเป็นกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนราชานุบาล ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

3. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ใน 4 มิติ ได้แก่ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม และความเป็นประโยชน์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนราชานุบาลทุกคนที่ร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันประสงค์ให้เกิดแก่ผู้เรียน

2. รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 หมายถึง วิธีการบริหารจัดการศึกษาตามรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีองค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) มาตรฐานการศึกษา 4) กระบวนการบริหารจัดการ 5) ผลลัพธ์ และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยกระบวนการบริหารจัดการมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมทรัพยากร (Resources) ขั้นมุ่งเน้นผลสำเร็จ (Achievement oriented) ขั้นปฏิบัติการร่วมกัน (Cooperation) ขั้นประเมินผลองค์รวม (Holistic assessment) ขั้นปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ (Adaptation)

3. ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 หมายถึง ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนราชานุบาลปีการศึกษา 2562 ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งแสดงผลโดยระบุมาตรฐานการศึกษา ประเด็นการพัฒนา กระบวนการพัฒนา ผลการดำเนินงาน หลักฐานเชิงประจักษ์ และผลลัพธ์

4. ผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 หมายถึง ระดับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนราชานุบาล ในรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ปีการศึกษา 2562 ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ตามรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และข้อกำหนดในกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดเกณฑ์การตัดสินคุณภาพของมาตรฐานการศึกษาไว้ 5 ระดับ ได้แก่ ระดับกำลังพัฒนา ระดับปานกลาง ระดับดี ระดับดีเลิศ และระดับยอดเยี่ยม

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน หมายถึง ระดับความรู้ ความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แก้ปัญหา การสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษามีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพของผู้เรียน ซึ่งได้จากการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนราชานุบาล ในปีการศึกษา 2562 ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ตามรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนราชานุบาล ปีการศึกษา 2562 มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และมีสุขภาวะทางร่างกายและลักษณะจิตสังคม

7. ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครู และโรงเรียนราชานุบาล หมายถึง รางวัลหรือเกียรติบัตรที่นักเรียน ครู และโรงเรียนราชานุบาลได้รับจากการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ปีการศึกษา 2562 ส่งผลให้โรงเรียนได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชนและสังคมในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ

8. ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. 2559-ปัจจุบัน) หมายถึง ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. 2559-2563) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนราชานุบาล โดยการประเมินจากคณะผู้ประเมิน จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ 4-5 กุมภาพันธ์ 2563

9. การประเมินรูปแบบ หมายถึง ระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนราชานุบาลต่อการนำรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 ที่พัฒนาขึ้นไปปฏิบัติใช้จริงในสถานศึกษา ใน 4 มิติ ได้แก่ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม และความเป็นประโยชน์ โดยมีความหมาย ดังนี้

9.1 ความเป็นไปได้ หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในการปรับปรุง และพัฒนากระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ สร้างคุณค่า และสนับสนุนให้สถานศึกษาได้เปรียบในการแข่งขันด้านคุณภาพ และการให้บริการกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลที่ได้จากการดำเนินงานตามรูปแบบมีความคุ้มค่า ทั้งในด้านงบประมาณและเวลา ช่วยให้เกิดความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษา และส่งเสริมการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้

9.2 ความเหมาะสม หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา ตอบสนองนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โครงสร้างการบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มีความเหมาะสมกับระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม ความรู้ความสามารถของบุคลากรของโรงเรียน และสามารถนำไปใช้ในการบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในระดับประถมศึกษา

9.3 ความถูกต้องครอบคลุม หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 มีความครอบคลุมตามภารกิจของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ได้ประกาศไว้ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 มุ่งพัฒนาการประเมินตนเองให้มีความถูกต้องตรงกับการปฏิบัติงานจริง สะท้อนให้เห็นจุดแข็ง จุดอ่อน จุดที่ควรพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง มีความถูกต้องตรงกับการปฏิบัติงานจริง ช่วยให้ทราบผลการปฏิบัติงานของครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสารสนเทศ

ที่ได้จากการดำเนินงานตามรูปแบบมีความครอบคลุม เพียงพอต่อการตัดสินใจเพื่อปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

9.4 ความเป็นประโยชน์ หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สามารถทำให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานเชิงคุณภาพ การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพัฒนาสถานศึกษาการเตรียมและจัดสรรงบประมาณ สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ภายในและนอกโรงเรียน ข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งมุ่งพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดและประเมินผล การพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพครู และพัฒนาการดำเนินงานให้เป็นไปตามระบบโครงสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงาน และประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. ได้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
3. ผลการพัฒนาในรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ทำให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้และแนวปฏิบัติที่ดี ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
4. รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนราชานุบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาอื่น ๆ ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนต่อไป